

SZEREG SZUMIĄCY:

Dzieci często zastępują głoski: sz, ż, cz, dż, głoskami łatwiejszymi o podobnym miejscu artykulacji, zwykle najpierw są to głoski ś, ź, ć, dź, a później s, z, c, dz. Dzieje się tak dlatego, że dziecko nie potrafi jeszcze precyzyjnie wykonać pewnych ruchów artykulacyjnych. Zwykle dziecku trudność sprawia uniesienie języka do wałka dziąsłowego, co może być związane z małą elastycznością wędzidełka podjęzykowego. Bardzo ważne jest to, aby dziecko wymawiając głoski sz, ż, cz, dż oraz s, z, c, dz nie wystawiało koniuszka języka między zęby, gdyż może się to przerodzić w wadę wymowy-seplenienie międzyczębowe, a także aby nie kierowało wydychanego strumienia powietrza na bok - może się to przekształcić w seplenienie boczne. Aby pomóc dziecku w opanowaniu tych głosek należy jak najczęściej proponować mu zabawy i ćwiczenia mające na celu usprawnienie motoryki narządów mowy (warg, języka) oraz ćwiczenia oddechowe. Wywołanie jednej głoski z szeregu głosek szumiących znacznie ułatwia wywoływanie następnych.

GŁOSKA DŻ

Podczas artykulacji głosek dż następuje chwilowe zwanie przodu języka z górnymi dziąsłami.

3, 2, 1 start – zaczynamy:

I Ćwiczenia artykulacyjne:

1. Ćwiczenia języka:

- a. pokaż język (tak, jak czasami robią niegrzeczne dzieci),
- b. spróbuj zrobić z języka:
 - żmiję (długi, cienki, ruchliwy język, wysuwający się we wszystkie strony),
 - szufelkę (uniesione lekko boki języka, płaski środek),
 - łyżeczkę (język lekko stulony, z uniesionym do góry końcem),
- c. naśladujemy jak jedzie konik (czubek języka uderza o podniebienie i z klaśnięciem opada w dół),
- d. mlaskaj czubkiem języka,
- e. pokaż jak miś Puchatek oblizuje się po zjedzeniu miodu (staranne oblizywanie warg przy szeroko otwartych ustach; język wolno krąży dookoła, zaczynając raz od lewej, raz od prawej strony). Zabawę można uatrakcyjnić smarując wargi dziecka czekoladą, miodem, dżemem...
- f. ostrzyjemy język o górne zęby (siekacze).

Należy pamiętać, by ćwiczenia języka wykonywane były przez dziecko z dużą precyzją i przy szeroko otwartych ustach.

2. Ćwiczenia warg:

- a. spróbuj pokazać, jak wyglądają:
 - „wesole” usta (płaskie wargi – rozciągnięte od ucha do ucha, jak przy głosce „e”, dodatkowo kąciki warg uniesione jeszcze ku górze,
 - „smutne wargi” (podkówka z warg)
 - „obrażone” (wargi nadęte),
- b. rozciągnij mocno usta (jak przy głosce e),
- c. ściągnij ust, zbliż do siebie kąciki ust (jak przy głosce u),
- d. pokaż jak wygląda ryjek świnki (wargi wysunięte do przodu, lekko rozchylone na brzegach).

3. Ćwiczenia policzków:

- a. mamy buzię spuchniętą jak balon, a teraz jest spuchnięta z prawej strony, a teraz z lewej strony,
- b. zrób z buzi duży, nagle balon pęka, wypuszczaj gwałtownie z niego powietrze
- c. chudniemy (wciągamy silnie policzki do wewnątrz).

II Ćwiczenia oddechowe

1. Zabawy w dmuchanie z rurką lub słomką i wodą w szklance:
 - a. słomkę wkładamy do szklanki z wodą i nie dotykając jej powierzchni, wydychamy w wodzie „dołek”,
 - b. zanurzamy słomkę w wodzie i leciutko dmuchamy, wywołując niewielkie bąbelki,
 - c. dmuchamy na zmianę: długo – krótko - jak najdłużej,
 - d. dmuchamy słabo – mocno – bardzo mocno – gotuje się – kipi.
2. „ tańczący płomyk”-dmuchamy na płomień świecy w taki sposób, aby nie zgasł, lecz tańczył na boki
3. dmuchamy na waciki, piłeczki pingpongowe – możemy rozegrać mecz, kto szybciej wdmuchnie piłeczkę do bramki?

III Ćwiczenia rytmizujące

1. Wskaż ten wyraz, który się nie rymuje np. :
 - zapałki – cymbałki – lis
 - zebra – słoń – dłoń
2. Dzielenie wyrazów na sylaby z klaskaniem:
ce - bu – la, sa – mo - lot, pa - lec, bu - ty,
3. Marsz po pokoju w rytm podany przez prowadzącego na bębnieku (lub wyklaskiwany).

IV Ćwiczenia słuchowe

1. Logopeda wypowiada naprzemiennie „dz” i „dż” , gdy dziecko usłyszy „dż” uderza w bębenek (klaszcze).
2. Prowadzący wypowiada naprzemiennie sylaby z „dz” i z „dż”(dza, dża, dzo, dżo, dze, dże,) gdy dziecko usłyszy sylabę z „dż” uderza w bębenek (klaszcze).
3. Nauczyciel wymawia wyrazy z głoską „dz” lub „dż”. Dziecko uderza w bębenek, gdy słyszy wyraz z głoską „dż” (klaszcze).
4. Przykłady wyrazów:
Dżdżownica, dżem, mózdzek, dzbanek, dzwonek, dżungla, dżinsy, dzięcioł, dżuma, dziennik, dżokej, brydż, drożdże, dżdżysty

Mięśnie rozgrzane, co dalej?

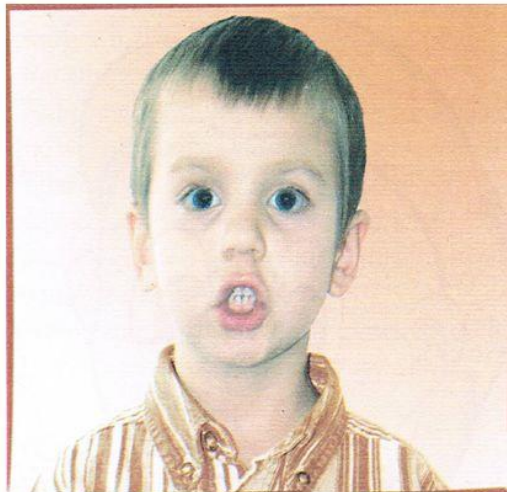
Ćwiczenia wstępne:

- ćwiczenia w szybkim powtarzaniu głoski lllll..., przy szeroko otwartych ustach,
- ćwiczenia w szybkim powtarzaniu głosek: tttt..., dddd..., nnnn..., (przypominamy dziecku, że czubek języka ma uderzać o wałek dziąsłowy),
- uświadamiamy różnicę w sposobie wymawiania głosek t,d,n zębowych i t,d,n dziąsłowych.

Tak wygląda buzia przy wymowie głosek

„sz”, „ż”, „cz”, „dż”:

usta do przodu, zęby przybliżone, język zbliżony do wałeczków dziąsłowych.

Zaczynamy od ustawienia wszystkiego w buzi.

Następny etap to wywołanie głoski dż:

- głoskę „dż” można uzyskać ze spółgłosek t+dz, · wargi powinny być zaokrąglone i wysunięte do przodu (tak jak przy o),
- należy podnieść czubek języka w okolice wałka dziąsłowego, znacznie zbliżyć zęby do siebie i powiedzieć t+dz,

Prawidłowa wymowa głoski dź w sylabach:

- spółgłoska „dź” w nagłosie: dżu, dżo, dża, dży, dże
- spółgłoska „dź” w śródgłosie: udżu, odżo, adża, ydży, edże
- spółgłoska „ dź” w wygłosie: udżu, odż, adż, ydży, edż
- spółgłoska „dź” w śródgłosie: adżu, adżo, adża, adży, adże
edżu, edżo, edża, edży, edże
udżu, udżo, udża, udży, udże
odżu, odżo, odża, odży, odże
ydżu, ydżo, ydża, ydży, ydże

Prawidłowa wymowa głoski dź w wyrazach:

1. Ćwiczenie: czytanie wyrazów z „dź” :

dżungla, dżokej, dżentelmen, dżoker, dżuma, dżem, dżdżownica, dżdżysty, brydżysta, zadżumiony, wyjeżdża, dżin, dżoker, drożdżówka, dżudo, drożdże, przyjeżdża,

2. Ćwiczenie: Przeczytaj wyrazy z ćwiczenia z podziałem na sylaby: dżun-gla, dżok-kej ..

3. Ćwiczenie: Pokoloruj sylaby tak aby powstał wyraz:

DŻU	KEJ
DŻO	DO
DŻO	GLA
DŻUN	DŻYSTA
DŻU	NICA
DŻEN	KER
BRY	MA
DŻDŻOW	TELMEN

4. Ćwiczenie: Wykreśl jedną literę, aby otrzymać prawidłowy wyraz. Powiedz otrzymane słowo wyraźnie:

dżowker, drożdżówka, dżusdo, drożdżek, przyajeżdża,

5. Ćwiczenie: Przeczytaj połączenia wyrazowe wyraźnie i pokoloruj **dż**.

dżip dżentelmena

dżem do drożdżówek

dżuma w dżungli

dżokejka dżokeja

dżudoka na Fidżi

różdżka dżina

6. Ćwiczenie - A teraz spróbuj znaleźć w tabeli ukryte wyrazy z głoską **dż**.

Wykreślanka - DŻ
Zakreśl w polkach kółko podane wyrazy, nie przesłaniając innych wyrazów. Zwróć uwagę na głoskę i wyznacznik.

Z	A	E	P	F	K	D	Ż	I	N	N	C	dżinn
B	R	Y	D	Ż	W	Ż	Z	A	P	Ż	D	dżip
K	F	O	F	A	J	I	D	G	W	M	R	dżoker
P	T	Ł	L	E	Z	P	Ż	F	I	I	O	dżinsy
F	S	D	A	D	A	A	E	A	E	J	Z	dżem
R	D	Ż	D	Ż	O	W	N	I	C	A	D	dżokej
D	L	O	I	E	N	B	T	A	F	R	Ż	dżdżownica
Z	E	K	N	M	K	Y	E	A	D	Z	E	drożdże
O	T	E	G	A	A	A	L	H	Ż	A	B	brydż
K	A	R	H	Z	C	E	M	S	E	K	A	dżety
E	Ż	O	N	K	F	O	E	H	T	K	I	dżentelmen
J	I	F	O	D	Z	I	N	S	Y	U	K	

**Kiedy opanujesz prawidłową wymowę sylab i wyrazów,
pora na zdania i wierszyki**

Przeczytaj głośno i wyraźnie, pamiętaj o prawidłowej wymowie głoski dż.

Zdania do przeczytania:

Mama kupiła drożdże i dżem do drożdżówek.

Dżudoka trenuje dżudo.

W dżungli panuje dżuma.

Dżudoka kupił dżipa i wyjeżdża na Fidzi.

Dżentelmen kupił drożdżówki i dżem.

Dżokej ujeżdża konia Dżannę.

Wierszyki do przeczytania:

„Dżdżownica”

Dżdżownica to stworzenie.

Mieszka głęboko w ziemi,

draży tam korytarze,

nikomu się nie pokaże.

I tylko w dzionek dżdżysty

dżdżownicę zobaczymy

Jej ciało długie, śliskie

na chodniku ominiemy.

„Dżokej”

Dżokej ujeżdża konia.

Krzyczy do niego żona,

że odjeżdża daleko,

a nie wypite mleko,

czeka bułka drożdżowa.

Dżokej prędko się chowa,

konia Dżumę pogania.

Woli dżem na śniadanie.

Przejażdżka dżina

Dżentelmen dżin

Wyjeżdża dżipem

Na przejażdżkę w dżungli

Przed świtem.

Filmiki z głoską dż:

<https://wordwall.net/pl/resource/989311/uk%C5%82adanie-zda%C5%84-z-dwuznakiem-d%C5%BCd%C5%BC>

<https://wordwall.net/pl/resource/1351743/polski/znajd%c5%ba-wyraz-z-g%c5%82osk%c4%85-sz-%c5%bc-cz-d%c5%bc>